EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 26.9.2019.
COM(2019) 429 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI UN EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI

par to, kā tiek īstenota 2008. gada 18. decembra Regula (EK) Nr. 116/2009 par kultūras priekšmetu izvešanu

2014. gada 1. janvāris – 2017. gada 31. decembris

Saturs

1. Kopsavilkums 2
2. Ievads 3
3. Regulas konteksts 3
   3.1. Eiropas konteksts 3
   3.2. Starptautiskais konteksts 4
4. Regulas piemērošana 4
   4.1. Mērķi un darbība 4
   4.2. Kultūras priekšmeta definīcija 5
   4.3. Vecuma un finanšu robežvērtības 5
   4.4. Standarta izvešanas atļauju rādītāji 6
   4.5. Īpašās un vispārējās atklātās atļaujas 6
   4.6. Atbrīvojums no izvešanas atļaujas prasības 8
   4.7. Atļaujas pieteikuma noraidīšanas iemesli 8
   4.8. Jautājumi par atļaujas veidlapām 9
   4.9. Atļauju atcelšana vai atsaukšana 9
   4.10. Elektronisko sistēmu izmantošana 9
   4.11. Sankcijas un citi pasākumi 10
   4.12. Iestāžu sadarbība 10
   4.13. Materiālie resursi un cilvēkresursi 11
5. Secinājumi un neatrisinātie jautājumi 11
6. PIELIKUMI 13
   1. tabula. Dalībvalstu izsniegtās standarta atļaujas* 13
   2. tabula. Apgrozībā esošās īpašās atklātās atļaujas 14
   3. tabula. Apgrozībā esošās vispārējās atklātās atļaujas 15
   4. tabula. Atteiktie standarta atļauju pieteikumi 16
   5. tabula. Atklātie neatbilstošie sūtījumi 17
   6. tabula. Dalībvalstu izsniegtās standarta atļaujas pret atteiktajām standarta atļaujām un atklātajiem neatbilstošajiem sūtījumiem 18

1. KOPSAVILKUMS

Šajā ziņojumā ir pārskatīta ar Regulu (EK) Nr. 116/2009 par kultūras priekšmetu izvešanu un Komisijas Īstenošanas regulu (ES) Nr. 1081/2012[1] izveidotās kultūras priekšmetu izvešanas licencēšanas sistēmas piemērošana.

Ziņojuma pamatā ir dati, ko sniegušas dalībvalstis, atbildot uz anketas jautājumiem par visiem izvešanas licencēšanas sistēmas piemērošanas aspektiem. Tas aptver laikposmu no 2014. līdz 2017. gadam. Pielikumā minētie rādītāji attiecas uz trīs izvešanas atļauju veidiem: standarta atļaujām, īpašajām atklātajām atļaujām (atkārtota pagaidu izvešana, ko veic privātpersonas) un vispārējām atklātajām atļaujām (atkārtota pagaidu izvešana, ko veic muzeji vai citas līdzīgas iestādes).

Ziņojumā arī sniegta informācija par pašreizējām iniciatīvām un turpmākajiem izaicinājumiem, piemēram, uzlabot sadarbību starp regulas īstenošanā iesaistītajām dalībvalstu iestādēm, veicināt vienotu dalībvalstu izpratni par regulas noteikumiem, noteikt kompetento iestāžu un muitas labāko praksi, izmeklējot kultūras priekšmetu izcelsmi, kā arī izpētīt tehniskās, finansiālās un juridiskās iespējas, lai izmantotu elektroniskos līdzekļus izvešanas atļauju izsniegšanai un kontrolei, piemēram, attīstot vai sasaistot ar centralizētu elektronisko sistēmu, kas varētu darboties saskaņoti ar valstu muitošanas sistēmām.

[1] Regulas (EK) Nr. 116/2009 10. pantā ir noteikts, ka Komisijai ir periodiski jāziņo Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai par šīs regulas piemērošanu.

2. IEVADS

Padomes Regulā (EK) Nr. 116/2009 par kultūras priekšmetu izvešanu[2] ("regula") ir noteikts, ka, lai izvestu konkrētus kultūras priekšmetus no Eiropas Savienības ("ES") muitas teritorijas, ir jāuzrāda izvešanas atļauja un jānodrošina vienota šo kultūras priekšmetu izvešanas kontrole uz Savienības ārējām robežām. I pielikums nosaka regulas materiālo piemērošanas jomu, uzskaitot kultūras priekšmetu kategorijas, uz kurām attiecas šī regula, kā arī nosakot minimālās vecuma un/vai vērtības prasības lielākajai daļai uzskaitīto kategoriju.

Izvešanas atļaujas izsniedz tās dalībvalsts kompetentā iestāde, kuras teritorijā attiecīgais kultūras priekšmets pastāvīgi un likumīgi atradies pēdējo reizi. Tad muitas kontrole nodrošina, ka kultūras priekšmetus var izvest no ES muitas teritorijas tikai tad, ja tiem ir pievienota derīga izvešanas atļauja.

Lai nodrošinātu regulā paredzēto izvešanas atļauju vienotību, bija jāparedz noteikumi, kas reglamentē atļaujas veidlapas sastādīšanu, izsniegšanu un izmantošanu. Īstenošanas regula (ES) Nr. 1081/2012[3] paredz trīs izvešanas atļauju veidus (standarta atļauja, īpašā atklātā atļauja un vispārējā atklātā atļauja) un izklāsta pieteikumu iesniegšanas noteikumus. Dažu dalībvalstu tiesību akti var noteikt papildu ierobežojumus, tostarp prasību iegūt atļauju, tādu priekšmetu pārvietošanai, kas atzīti par nacionālām bagātībām.

Atjauninātos to iestāžu sarakstus, kuras ir pilnvarotas izsniegt izvešanas atļaujas, kā arī to muitas iestāžu sarakstu, kuras ir pilnvarotas veikt izvešanas formalitātes[4], publicē Oficiālajā Vēstnesī.

Regulas mērķis ir saskaņot preču brīvas aprites pamatprincipu ar nacionālo bagātību aizsardzības pamatprincipu vēsturiskā iekšējā tirgus izveides regulējuma ietvaros, kas atceļ visas iekšējās robežas starp dalībvalstīm.

Saskaņā ar regulas 10. pantu Komisijai ir periodiski jāziņo Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai par šīs regulas piemērošanu.

Šī ziņojuma pamatā ir informācija, tostarp statistikas dati par atļauju izmantošanu, ko sniegušas dalībvalstis, atbildot uz anketas jautājumiem par visiem izvešanas atļauju sistēmas piemērošanas aspektiem, un par apspriedēm muitas jautājumu ekspertu grupā saistībā ar kultūras priekšmetiem.

3. REGULAS KONTEKSTS

3.1. Eiropas konteksts

Sistēma, ko ieviesa ES līmenī ar regulu, papildina citus instrumentus un iniciatīvas, kas paredzētas kultūras īpašuma aizsargāšanai. Visbūtiskākā no tām ir Direktīva 2014/60/ES par no dalībvalsts teritorijas nelikumīgi izvestu kultūras priekšmetu atgriešanu[5]. Direktīva ļauj atgriezt jebkuru kultūras priekšmetu, ko dalībvalsts ir atzinusi par nacionālām mākslas, vēstures vai arheoloģijas bagātībām. Tāpēc par direktīvu atbildīgajām centrālajām iestādēm dalībvalstīs ir jāsadarbojas un jāapmainās ar informāciju par nelikumīgi izvestajiem kultūras priekšmetiem, izmantojot Iekšējā tirgus informācijas sistēmu (IMI).

[2] Padomes Regula (EK) Nr. 116/2009 (2008. gada 18. decembris) par kultūras priekšmetu izvešanu (OV L 39, 10.2.2009., 1. lpp.).
[3] Komisijas Īstenošanas regula (ES) Nr. 1081/2012 (2012. gada 9. novembris) Padomes Regulai (EK) Nr. 116/2009 par kultūras priekšmetu izvešanu (*OV L 324, 22.11.2012., 1. lpp*.).
[4] Jaunākā šo atsauču publikācija ir pieejama OV C 71, 24.2.2018., 5. lpp.
[5] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/60/ES (2014. gada 15. maijs) par no dalībvalsts teritorijas nelikumīgi izvestu kultūras priekšmetu atgriešanu un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 1024/2012 (pārstrādāta redakcija) (OV L 159, 28.5.2014., 1. lpp.).

Vēl viens svarīgs papildinājums regulai ir nesen pieņemtā Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 2019/880 par kultūras priekšmetu ievešanu un importu[6]. Ar šo jauno instrumentu paredz noteikumus un nosacījumus kultūras priekšmetu pagaidu vai pastāvīgam importam Savienībā, kas radīti vai atklāti trešās valstīs, kā arī šādu preču sūtījumiem tranzītā. Tās ārējās tirdzniecības dimensijas dēļ Regulas (ES) Nr. 2019/880 tipoloģija galvenokārt izrietēja no 1970. gada *UNESCO* Konvencijas par kultūras īpašuma nelikumīga importa, eksporta un īpašumtiesību nodošanas aizlieguma un novēršanas līdzekļiem[7].

Visbeidzot, divi saistīti *ad hoc* Savienības līdzekļi — Padomes Regula (EK) Nr. 1210/2003[8] un Padomes Regula (ES) Nr. 36/2012[9] — aizliedz kultūras priekšmetu tirdzniecību ar Irāku un Sīriju.

3.2. Starptautiskais konteksts

Starptautiskā līmenī svarīgākais instruments attiecībā uz kultūras priekšmetu izvešanu ir *UNESCO* 1970. gada Konvencija. Līdz šim Konvencijā ir iekļautas 140 valstis, kas ir tās puses, un to ir ratificējušas 26 dalībvalstis.

4. REGULAS PIEMĒROŠANA

4.1. Mērķi un darbība

Regula paredz vienotus noteikumus kultūras priekšmetu kontrolei pirms to izvešanas no Savienības muitas teritorijas, lai, no vienas puses, saglabātu brīvu apriti iekšējā tirgū un, no otras puses, aizsargātu dalībvalstu nacionālās bagātības. Kopumā dalībvalstis uzskata, ka regula ir sasniegusi šos mērķus. Tomēr ir noteiktas arī jomas, kurās nepieciešama uzlabošana.

Regula diezgan labi darbojas jo īpaši attiecībā uz cīņu pret kultūras priekšmetu nelikumīgu tirdzniecību. Lielākā daļa dalībvalstu uzskata, ka licencēšanas sistēma ir ļoti svarīgs instruments, lai nodrošinātu tirdzniecības likumību ar trešām valstīm, jo īpaši attiecībā uz kultūras priekšmetiem, kuriem nepieciešama izvešanas atļauja, neatkarīgi no to vērtības (piemēram, arheoloģiskie priekšmeti, pieminekļu elementi utt.), savukārt attiecībā uz citām kultūras priekšmetu kategorijām ir bijuši gadījumi, kad priekšmeti tiek apzināti nepietiekami novērtēti, lai tos varētu izvest bez atļaujas.

Dalībvalstis norāda, ka plašāka informācija par citas valsts tiesību aktiem kultūras mantojuma jomā palīdzētu kompetentajām iestādēm, kas atbild par atļauju izsniegšanu, efektīvāk cīnīties pret nelikumīgu tirdzniecību. Attiecībā uz muitas kontroles efektivitāti to vienmēr var uzlabot, piesaistot vairāk cilvēkresursu un materiālo resursu uz ārējām robežām, kā arī nosakot un pieņemot labāko praksi.

2017. gadā tika izveidota projekta grupa, lai izpētītu dalībvalstu darba metodes, ko izmanto gan kompetentās iestādes (saņemot iesniegumus atļaujas izsniegšanai), gan muita (pārbaudot sūtījumus vai pārbaudot izvešanas atļaujas) kultūras priekšmetu izcelsmes pētīšanai, un lai noteiktu labāko praksi un izstrādātu praktiskus ieteikumus atļauju izsniegšanai un muitas kontrolei.

[6] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 2019/880 (2019. gada 17. aprīlis) par kultūras priekšmetu ievešanu un importu (OV L 151, 7.6.2019., 1. lpp.).
[7] Parīze, 1970. gada 14. novembris.
[8] Padomes Regula (EK) Nr. 1210/2003 (2003. gada 7. jūlijs) par konkrētiem īpašiem ierobežojumiem attiecībā uz ekonomikas un finanšu sakariem ar Irāku un par Regulas (EK) Nr. 2465/96 atcelšanu (OV L 169, 8.7.2003., 6. lpp.).
[9] Padomes Regula (ES) Nr. 36/2012 (2012. gada 18. janvāris) par ierobežojošiem pasākumiem saistībā ar situāciju Sīrijā un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 442/2011 (OV L 16, 19.1.2012., 1. lpp.).

Citi līdzekļi, ko dalībvalstis noteikušas, lai uzlabotu regulas vispārējo darbību, ietver norādījumus, kā saprast terminus "pastāvīgi un likumīgi atrodas", ar kuru nosaka dalībvalsti, kura ir kompetenta izsniegt izvešanas atļauju.[10] Tas liegtu negodīgiem uzņēmējiem uz laiku pārvietot kultūras priekšmetu uz citu dalībvalsti tikai tādēļ, lai pieteiktos atļaujas saņemšanai dalībvalstī, kas nav tā dalībvalsts, kura nosaka un aizsargā priekšmetu kā nacionālās bagātības.

4.2. Kultūras priekšmeta definīcija

Regulā nav definēts, kas ir kultūras priekšmets. Tā vietā tās I pielikumā ir uzskaitītas 15 kultūras priekšmetu kategorijas, kas ietilpst tās darbības jomā. Lielākajai daļai sarakstā iekļauto kategoriju ir noteikti minimālie vecuma un vērtības ierobežojumi, kuru nesasniegšanas gadījumā nav nepieciešama kultūras priekšmetu izvešanas atļauja. Parasti to uzskata par kompromisa rezultātu, kura pamatā ir *UNESCO* 1970. gada Konvencijas 1. pantā uzskaitītās kategorijas, pievienojot vecuma un vērtības robežvērtības. Kopumā tiek uzskatīts, ka I pielikums nodrošina adekvātu regulējumu.

Attiecībā uz I pielikumā uzskaitīto kategoriju precīzas darbības jomas izpratni ir konstatēts, ka dalībvalstīm sagādā īpašas grūtības vienoti interpretēt atsevišķus kultūras priekšmetu veidus, piemēram, monētas; priekšmetu kolekciju aptveramība salīdzinājumā ar atsevišķiem 13.b kategorijas eksemplāriem, liturģisko svētbilžu klasifikācija kā gleznas vai pieminekļu daļas[11], kā arī atšķirīgi dalībvalstu viedokļi par to, vai noteiktie priekšmetu veidi, kas uzskaitīti 15.a kategorijā, ir izsmeļoši vai orientējoši.

Regulas 8. panta komitejas izveidotajai apakšgrupai 2013. gadā tika uzdots apkopot dominējošos viedokļus par to, kā interpretēt dažādas kultūras priekšmetu kategorijas, un tā ir konstatējusi galvenās atšķirības starp dalībvalstīm šajos jautājumos. Jāatzīmē arī, ka, jo īpaši attiecībā uz liturģisko svētbilžu klasifikāciju, jaunajā Regulā (ES) Nr. 2019/880 par kultūras priekšmetu importu sniegtie precizējumi ir paredzēti, lai sakārtotu šo jautājumu (liturģiskās svētbildes un statujas ir reliģisku pieminekļu daļas).

4.3. Vecuma un finanšu robežvērtības

Regulā noteiktās vecuma robežvērtības dažām kultūras priekšmetu kategorijām parasti tiek uzskatītas par pietiekamām. Šo noteikumu iespējamie turpmākie uzlabojumi varētu attiekties uz vecuma robežvērtības precizēšanu transportlīdzekļiem, dažu minimālo robežvērtību palielināšanu no 50 līdz 70 gadiem un minimālā vecuma ierobežojuma noteikšanu kolekciju kategorijai, lai izvairītos no nevajadzīgas kontroles, ko muita veic attiecībā uz daudziem mūsdienu izstrādājumiem.

Lielākā daļa dalībvalstu uzskata, ka finanšu robežvērtības ir diezgan augstas, savukārt mazākums, ko veido 3 dalībvalstis, uzskata, ka tās ir jāpaaugstina.

Ja izvešanu veic privātpersona, izvešanas atļaujas pieteikumā norādītā vērtība visbiežāk ir darījuma vērtība, kas norādīta rēķinā, savukārt, ja tā ir pagaidu izvešana, ko veic muzejs, rīkojot izstādes ārzemēs, pieteikumā ir jānorāda apdrošināšanas polisē norādītā vērtība.

Lai gan šķiet, ka daži standarta izvešanas atļaujas pieteikuma iesniedzēji nevēlas norādīt vērtību, bet citi nevar sniegt aplēses, vairums dalībvalstu sistemātiski atsaucas uz muitas vērtību, kas norādīta izvešanas muitas deklarācijā.

[10] Diemžēl Eiropas Savienības Tiesā nav izskatītas ar to saistītas lietas, un tādēļ šiem diviem jēdzieniem nav konkrētas definīcijas.

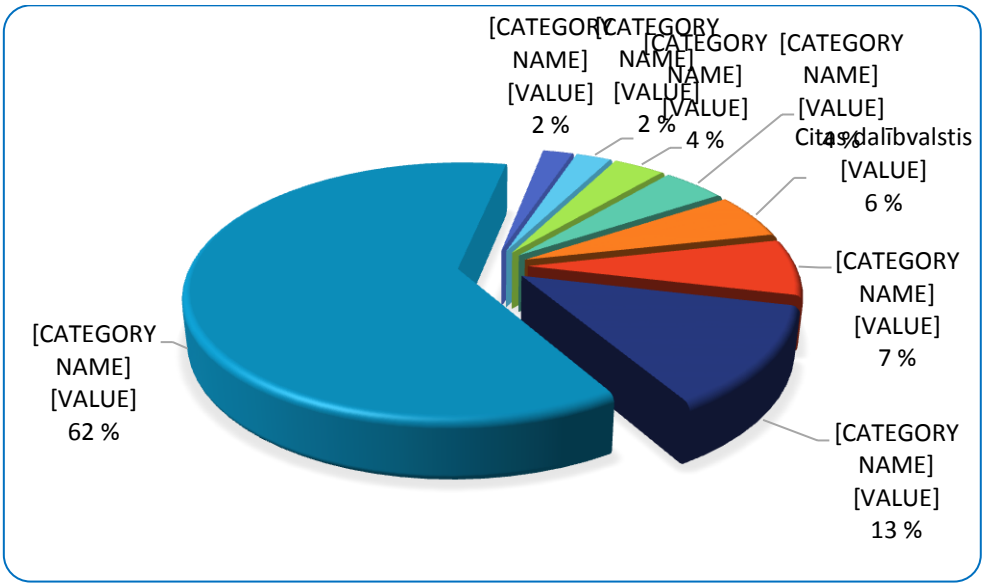
[11] Galvenā praktiskā atšķirība ir tā, ka gleznu (3. kategorija) vērtības slieksnis ir 150 000 eiro, bet pieminekļu daļām (2. kategorija) ir nepieciešama izvešanas atļauja neatkarīgi no to tirgus vērtības.

Lielākā daļa respondentu dalībvalstu uzskata, ka, ja iespējams, būtu lietderīgi izstrādāt vienotu pieeju attiecībā uz kultūras priekšmetu novērtēšanu.

4.4. Standarta izvešanas atļauju rādītāji

Dalībvalstu izsniegto standarta atļauju skaits laikposmā no 2014. līdz 2017. gadam bija 70 433 (rādītājus pa gadiem skatīt arī pielikuma 1. tabulā).

Dalībvalstu izsniegtās standarta atļaujas no 2014. līdz 2017. gadam

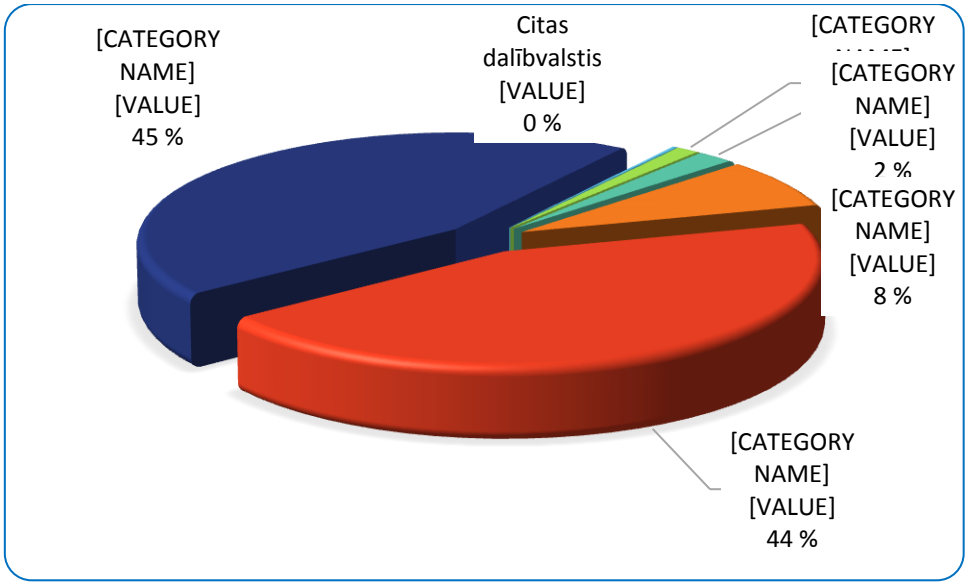
Galvenās kategorijas, par kurām pārskata periodā tika saņemti atļaujas izsniegšanas pieteikumi, bija šādas (dilstošā secībā): arheoloģijas priekšmeti (galvenokārt izstādēm); inkunābulas, rokraksti un ģeogrāfijas kartes; dažādi 15. kategorijā iekļautie antikvārie priekšmeti, piemēram, rotaslietas, mūzikas instrumenti, mēbeles, pulksteņi, ieroči, rotaļlietas, paklāji utt. (galvenokārt pastāvīgai izvešanai); pēc tam seko gleznas, mozaīkas, darbi akvareļa un guašas tehnikā un skulptūras.

4.5. Īpašās un vispārējās atklātās atļaujas

Īpašās atklātās atļaujas var izsniegt īpašiem kultūras priekšmetiem, ko regulāri uz laiku izved privātpersona (Īstenošanas regulas 10. pants). Laikposmā no 2014. līdz 2017. gadam izsniegto īpašo atklāto atļauju skaits bija 1 428 (rādītājus pa gadiem skatīt arī pielikuma 2. tabulā). Ievērojams skaits dalībvalstu ziņo, ka tās neizsniedz šāda veida atļaujas. Dalībvalstis, kas izsniedz īpašās atklātās atļaujas, to dara galvenokārt attiecībā uz mūzikas instrumentiem, ko izved mākslinieciskiem izpildījumiem, vai attiecībā uz antīkajiem transportlīdzekļiem, ko izved izstādēm.

Izņemot divas dalībvalstis, visas pārējās dalībvalsti pārskata periodā ir izsniegušas salīdzinoši nelielu šādu atļauju skaitu.

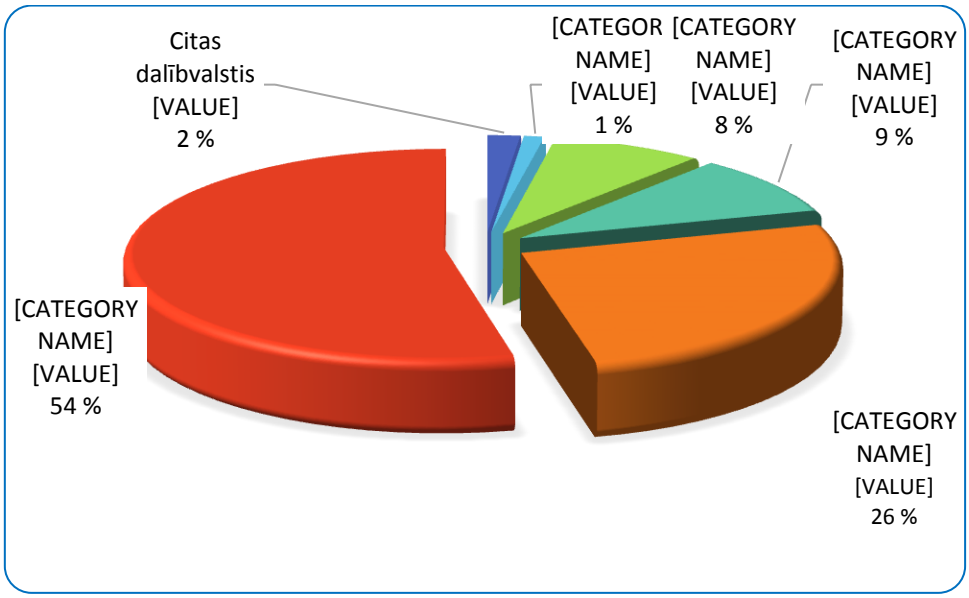
Dalībvalstu izsniegtās īpašās atklātās atļaujas, kas bija apgrozībā no 2014. līdz 2017. gadam

Īstenošanas regulā noteiktais īpašo atklāto atļauju maksimālais derīguma termiņš ir pieci gadi. Lielākā daļa dalībvalstu, kas izsniedz šādas atļaujas, piemēro šo termiņu; tomēr pastāv daži izņēmumi, ja maksimālais derīguma termiņš nav noteikts vai ir īsāks (1–3 gadi).

Vispārējās atklātās atļaujas (Īstenošanas regulas 13. pants) ļauj muzejiem un līdzīgām iestādēm regulāri uz laiku izvest kultūras priekšmetus. Laikposmā no 2014. līdz 2017. gadam izsniegto vispārējo atklāto atļauju skaits bija 1 501 (rādītājus pa gadiem skatīt arī pielikuma 3. tabulā). Arī šādu atļauju maksimālais derīguma termiņš ir pieci gadi. Lielākā daļa dalībvalstu, kas izsniedz šādas atļaujas, piemēro īsāku termiņu. Termiņa garums parasti ir atkarīgs no apdrošināšanas seguma vai aizdevuma vai izstādes vajadzībām.

Dalībvalstu izsniegtās vispārējās atklātās atļaujas, kas bija apgrozībā no 2014. līdz 2017. gadam

4.6. Atbrīvojums no izvešanas atļaujas prasības

Tikai viena no respondentēm dalībvalstīm ziņoja, ka tā ir izmantojusi iespēju nepieprasīt izvešanas atļauju, kā paredzēts 2. panta 2. punktā, attiecībā uz priekšmetiem, kuri tiek uzskatīti par tādiem, kuriem ir ierobežota arheoloģiska vai zinātniska nozīme. Galvenais iemesls, kādēļ tiek izmantota šī iespēja, ir tas, ka tiek uzskatīts, ka arheoloģiskajiem priekšmetiem, kuri netiek iegūti izrakumu laikā, ir ierobežota zinātniskā vērtība, jo tie ir nošķirti no to arheoloģiski vēsturiskā konteksta.

4.7. Atļaujas pieteikuma noraidīšanas iemesli

Tikai dažas dalībvalstis ir atteikušās izsniegt izvešanas atļauju, jo uz attiecīgajiem kultūras priekšmetiem attiecās valsts tiesību akti, kas aizsargā nacionālās mākslas, vēstures vai arheoloģijas bagātības saskaņā ar 2. panta 2. punkta 3. apakšpunktu. Vairumā gadījumu izvešanas atļaujas pieteikumu noraida vai to atsauc pieteikuma iesniedzējs citu iemeslu dēļ, piemēram: nepietiekami likumīgas izcelsmes pierādījumi; piemērojamo noteikumu neievērošana; priekšmets ir viltojums; vai arī nav atrisināts jautājums par to, kura dalībvalsts ir kompetenta izsniegt atļauju.

Gadījumi, kad pieteikuma iesniedzējs atsakās pēc pieprasījuma iesniegt papildu informāciju par izcelsmes vietu un tūlīt atsauc pieteikumu, ir reti. Ja tā notiek, lielākā daļa dalībvalstu noraida pieteikumu, informē par to pieteikuma iesniedzēju un, ja ir aizdomas par nelikumīgu izcelsmi, tās informē arī attiecīgās tiesībaizsardzības iestādes.

4.8. Jautājumi par atļaujas veidlapām

Attiecībā uz atļaujas veidlapu lietošanu ir konstatēti šādi jautājumi:

Fotogrāfiju iekļaušana atļaujas pieteikumā ir ļoti svarīgs elements, jo tā ļauj muitai identificēt priekšmetu, pārbaudot izvešanas atļauju. Lielākā daļa dalībvalstu pieprasa fotogrāfijas, ja runa ir par pastāvīgu izvešanu. Dažas dalībvalstis pieļauj dažus izņēmumus attiecībā uz kolekciju pagaidu izvešanu vai īpaši liela izmēra arheoloģiskiem priekšmetiem ar zemu vērtību vai grāmatām, kurām nav konkrētu identificējamu marķējumu.

Īstenošanas regulas 5. pantā ir noteikts, ka izvešanas atļaujas veidlapas eksemplārs, kas apzīmēts kā Nr. 3[12], ir jāiesniedz atpakaļ kompetentajai izdevējai iestādei, lai apstiprinātu, ka izvešana patiešām ir veikta un ka atļauja ir izmantota, bet tas tiek veikts tikai 20 % gadījumu.

Ņemot vērā, ka nav izveidota centralizēta elektroniskās reģistrācijas sistēma, ir diezgan grūti pārbaudīt, vai eksemplārs Nr. 3 ir iesniegts atpakaļ, jo īpaši, ja priekšmeti ir izvesti no Savienības teritorijas caur citu dalībvalsti. Dažas dalībvalstis ziņo, ka tās pēta veidus, kā uzlabot šīs pārbaudes. Jāpiebilst, ka jaunais regulējums par kultūras priekšmetu importu paredz izveidot centralizētu elektronisko sistēmu, lai pārvaldītu dokumentācijas prasības. Sistēmu varētu izveidot tā, lai tā ietvertu arī izvešanas atļauju sistēmas vajadzības, tostarp pārbaudi, vai izvešana ir veikta.

4.9. Atļauju atcelšana vai atsaukšana

Apmēram pusei dalībvalstu ir tiesību akti, kas paredz atļauju atcelšanu vai atsaukšanu pēc to izsniegšanas, vai nu ar īpašiem noteikumiem, kas attiecas uz kultūras priekšmetiem, vai ar vispārējiem administratīvajiem tiesību aktiem, kuros izteikts aicinājums atcelt administratīvo aktu, ja tas pamatots ar maldinošu vai nepatiesu informāciju. Tomēr pārskata periodā atļaujas (trīs) ir atsaukusi tikai viena dalībvalsts.

Pieteikuma iesniedzējs var atcelt atļaujas pēc to izsniegšanas. Šādos gadījumos lielākā daļa dalībvalstu pieprasa reģistrēt atpakaļ atgriezto atļauju kā atceltu. Ievērojams skaits dalībvalstu ziņo, ka tad, ja atļauja netiek izmantota tās derīguma termiņa laikā, kompetentā iestāde ne vienmēr ir par to informēta, jo vairumā gadījumu tā nesaņem atpakaļ veidlapas eksemplāru Nr. 3 (skatīt 3.8. punktu iepriekš).

4.10. Elektronisko sistēmu izmantošana

Tikai vienā dalībvalstī izvešanas atļaujas tiek izsniegtas elektroniski. Vairākās citās dalībvalstīs pieteikumu var aizpildīt un iesniegt elektroniski (piemēram, aizpildot rediģējamu .pdf failu tiešsaistē), bet tā parakstīšana un pašas izvešanas atļaujas izsniegšana joprojām notiek papīra formātā. Papīra formāta sistēmas izmantošana galvenokārt ir saistīta ar ierobežojumiem un prasībām, kas noteiktas īstenošanas regulā par viltojumu novēršanu. Dažas dalībvalstis vēlētos un ir izstrādājušas plānus, lai izstrādātu sistēmu atļauju elektroniskai izsniegšanai. Jo īpaši trīs dalībvalstis ir izpētījušas iespēju izveidot kopīgu sistēmu un izskatījušas jautājumus par datu aizsardzību un valsts atļauju konfidencialitāti.

17 dalībvalstis paziņoja, ka tās uzskata par lietderīgu izveidot kopīgu elektronisku datubāzi vai tiešsaistes pakalpojumu ES līmenī izvešanas atļauju izsniegšanai.
3 dalībvalstis ir pret to, jo tās dod priekšroku turpināt izmantot savas datubāzes (kas aptver gan valsts, gan Savienības izvešanas atļaujas), vai arī tādēļ, ka tās uzskata, ka atšķirības noteikumu interpretācijā

[12] Veidlapa sastāv no trīs eksemplāriem: eksemplārs Nr. 1 ietver pieteikumu, eksemplārs Nr. 2 ir paredzēts atļaujas īpašniekam un eksemplārs Nr. 3 ir jāiesniedz atpakaļ izdevējai iestādei, kad kultūras priekšmets ir izvests ārpus Savienības teritorijas.

traucētu sistēmai, savukārt 2 dalībvalstis nav paudušas nostāju šajā jautājumā. Jebkurā gadījumā, lai veiktu izmaiņas elektroniskajā sistēmā, būtu jāgroza īstenošanas regulas noteikumi, kas nosaka atļauju izsniegšanu papīra formātā.

4.11. Sankcijas un citi pasākumi

Saskaņā ar regulu dalībvalstīm ir jāpieņem noteikumi par efektīvām, samērīgām un preventīvām sankcijām, kas piemērojamas par regulas noteikumu pārkāpumiem. Vairumā gadījumu šie sodi ir gan administratīvi, gan saistīti ar brīvības atņemšanu, un ar tiem var piemērot gan naudas sodu, gan ieslodzījumu (vidēji ne vairāk kā 2,5 gadi).

Papildus šiem pasākumiem dažas dalībvalstis ir pieņēmušas arī citus pasākumus, piemēram, kultūras priekšmetu konfiskāciju; pasākumus attiecībā uz kultūras priekšmetu ievešanu no trešām valstīm un kultūras priekšmetiem, ko tirgo teroristu vai karojošu spēku vienības; prasības mākslas preču tirgotājiem uzturēt krājumu uzskaiti un reģistrēt darījumus; un soda naudas par to, ka nav paziņots par tāda kultūras priekšmeta atdošanu, kas izvests saskaņā ar pagaidu atļauju.

4.12. Iestāžu sadarbība

Visās dalībvalstīs muita ir iestāde, kas galvenokārt atbild par izvešanas atļauju esamības un atbilstības kontroli uz robežas. Veicot šos uzdevumus, muitai dažos gadījumos palīdz policija un/vai citi robežu drošības vai iekšējo ieņēmumu dienesti.

Lai gan regulā nav paredzētas īpašas administratīvās sadarbības procedūras, informācijas apmaiņa starp iestādēm, kas atbild par regulas īstenošanu, ir atzīta par nepieciešamu līdzekli, lai uzlabotu tās darbību, jo īpaši gadījumos, kad izvešanas atļaujas izsniegšana tiek lūgta citai dalībvalstij, nevis tai, kuras kultūras mantojumam šis priekšmets pieder.

Dažādu dalībvalstu kompetentās iestādes bieži vien nesadarbojas. Tikai dažas no tām sazinās ar saviem citas dalībvalsts kolēģiem, lai pieprasītu informāciju par valsts tiesību aktiem, pārbaudītu, vai priekšmets nav atzīts par nacionālām bagātībām, uzzinātu vairāk par tā izcelsmi vai pārbaudītu tur izsniegtos sertifikācijas dokumentus. Lielākajā daļā dalībvalstu kompetentās iestādes pārskata periodā nesazinājās ar saviem kolēģiem citās dalībvalstīs, savukārt dažas ir sazinājušās 5–20 reizes.

Iestāde, kas atbild par izvešanas atļauju izsniegšanu, t. i., "kompetentā iestāde", vairumā gadījumu, bet ne vienmēr ir valsts Kultūras ministrija. Aptuveni ceturtā daļa respondentu dalībvalstu ir uzticējušas šo uzdevumu vairāk nekā vienam dienestam, kas specializējušies nacionālā mantojuma aizsardzībā, dažkārt atkarībā no kategorijas, kurai kultūras priekšmets pieder, piemēram, arheoloģiskie priekšmeti; vēstures arhīvi u.c. Divās dalībvalstīs ar federālu struktūru šie pakalpojumi ir decentralizēti. Dažās dalībvalstīs izvešanas atļauju izsniegšanā ir iesaistītas arī citas valsts iestādes ar attiecīgu kompetenci, piemēram, valsts bibliotēka, valsts muzejs vai vides departaments.

Attiecībā uz sadarbību starp muitas iestādēm un kompetentajām iestādēm tajā pašā dalībvalstī lielākā daļa dalībvalstu apstiprina, ka to iestādes, kas iesaistītas regulas īstenošanā, sadarbojas pietiekamā un efektīvā veidā, lai gan septiņas no tām uzskata, ka vēl ir iespējami uzlabojumi. Ievērojams skaits dalībvalstu ziņoja, ka tās ir veikušas pasākumus, kuru mērķis ir uzlabot šādu sadarbību starp valstu iestādēm, piemēram, parakstīt saprašanās memorandus, organizēt regulāras kopīgas sanāksmes vai izstrādāt kopīgas uzziņu rokasgrāmatas vai valstu procesuālās pamatnostādnes, ko var vai ir izmantotas arī attiecīgo valsts aģentūru/iestāžu amatpersonu mācību sesijās.

Attiecībā uz sadarbību ar citiem valsts dienestiem vai struktūrām aptuveni puse dalībvalstu ir rakstiskas sadarbības vienošanās ar valsts policiju, citām tiesībaizsardzības iestādēm, prokuroriem utt.

Dažu dalībvalstu muitas vai kompetentās iestādes ir izveidojušas sadarbību arī ar iestādēm trešās valstīs vai starptautiskām organizācijām un struktūrām, kas darbojas kultūras priekšmetu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanas jomā, piemēram, Interpols, Pasaules Muitas organizācija (PMO), Eiropols u.c.

16 dalībvalstu muita ir organizējusi un/vai piedalījusies ar citām iestādēm vai organizācijām kopīgās mērķtiecīgās darbībās, lai novērstu nelikumīgu tirdzniecību, piemēram, operācijā *Pandora* I (ko veica 2016. gada novembrī) un *Pandora* II (ko veica 2017. gada novembrī) sadarbībā ar Interpolu, Eiropolu, *UNESCO* un PMO un kopīgajās operācijās *Colosseum* un *Odysseus*, sadarbojoties ar PMO Reģionālās izlūkošanas informācijas sakaru biroju Rietumeiropā, Interpolu, Eiropas Biroju krāpšanas apkarošanai (*OLAF*), Eiropas Komisijas Nodokļu politikas un muitas savienības ģenerāldirektorātu (TAXUD), Starptautisko muzeju padomi, Itālijas Kultūras mantojuma ministriju un Itālijas "Guardia di Finanza".

Ja muita konstatē aizdomīgu sūtījumu, tā parasti izseko to, aiztura priekšmetu un sazinās ar kompetento iestādi, kas vairumā gadījumu kopā ar policiju un prokuroru izmeklē iespējamo likumpārkāpumu. Ja tiek apstiprināts, ka kultūras priekšmetu nedrīkst izvest, tās to konfiscē (dažos gadījumos šo lēmumu pieņem dalībvalsts kompetentā iestāde).

4.13. Materiālie resursi un cilvēkresursi

Lielākajai daļai dalībvalstu pārskata periodā bija stabils personāla un resursu daudzums, kas nepieciešams regulas īstenošanai. Dažās dalībvalstīs izvešanas atļauju izsniegšanai ir nepieciešams nedaudz vairāk ekspertu kultūras jomā, lai gan dažkārt ir grūti novērtēt, vai šo nepieciešamību rada Savienības vai valsts izvešanas atļauju pieteikumi, savukārt divas no ziņotājām dalībvalstīm uzskata, ka to pakalpojumi ir pastāvīgi ierobežoti.

5. SECINĀJUMI UN NEATRISINĀTIE JAUTĀJUMI

Pamatojoties uz atsauksmēm, kas saņemtas no dalībvalstīm par 2014.-2017. gada pārskata periodu, šī regula, šķiet, labi darbojas, lai sasniegtu tās mērķus, un to uzskata par svarīgu juridisku instrumentu dalībvalstu kultūras mantojuma aizsardzībai.

Sadarbība starp iestādēm, kas atbild par regulas piemērošanu visā Savienībā, ir konstatēta kā iespējamais aspekts, kura īstenošanu var uzlabot. Iespējamās darbības, ko dalībvalstis varētu veikt šajā nolūkā, ietver mācību sesiju organizēšanu, informācijas apmaiņu, dalību kopīgās operācijās un palīdzību kultūras priekšmetu izcelsmes un juridiskā statusa noteikšanā.

Atbildot uz dalībvalstu aicinājumu izstrādāt paraugprakses kopumu (skatīt 6.3. punktu iepriekšējā ziņojumā par Regulas (EK) Nr. 116/2009 īstenošanu[13]), saskaņā ar programmu "*Muita 2020*" tika izveidota projektu grupa, kuras mērķis ir izpētīt pašreizējo īstenošanu dalībvalstīs un noteikt labāko praksi kultūras priekšmetu kontrolē gan kompetentās iestādes līmenī (izcelsmes kontrole atļauju izsniegšanai), gan muitas līmenī (sūtījumu izvešanas kontrole un izvešanas atļauju pārbaude).

Attiecībā uz regulas I pielikumā minēto kategoriju vienotas izpratnes veicināšanu tiek veiktas apspriedes ekspertu grupas līmenī. Regulas (ES) Nr. 2019/880 pieņemšana tiek uzskatīta par pozitīvu attīstību, jo tās precizējumi attiecībā uz liturģisko svētbilžu klasificēšanu par pieminekļu daļām nodrošinās vajadzīgo juridisko noteiktību.

Visbeidzot, dalībvalstis vairāk nekā jebkad iepriekš apstiprina nepieciešamību pāriet no sistēmas, kurā izvešanas atļaujas izsniedz papīra formātā, uz elektronisku sistēmu bez papīra formāta. Tās uzskata, ka šāda rīcība atvieglos izvešanas atļauju izsniegšanu un kontroli, ļaus labāk uzraudzīt to lietošanu un veicinās labāku sadarbību starp dalībvalstu iestādēm, kas atbildīgas par regulas īstenošanu. Regula

[13] COM(2015) 144 final, 1.4.2015.

(ES) Nr. 2019/880 par kultūras priekšmetu ievešanu un importu paredz šādas centralizētas elektroniskas sistēmas izveidi, lai risinātu jautājumu par importa licenču izsniegšanu un importētāja apliecinājumu iesniegšanu muitai. Izstrādes laikā būtu jāņem vērā iespēja segt arī izvešanas atļauju pārvaldību.

6. PIELIKUMI

1. tabula. Dalībvalstu izsniegtās standarta atļaujas*

	Gads				2014.-2017.	Daļa no kopējā skaita (%)
	2014.	2015.	2016.	2017.		
BE	410	389	355	346	1 500	2,13 %
BG	0	3	8	3	14	0,02 %
CZ	24	7	80	101	212	0,30 %
DK (3)						
DE	1 201	1 311	1 332	1 161	5 005	7,11 %
EE	0	0	2	4	6	0,01 %
IE	14	18	6	7	45	0,06 %
EL	1	2	2	2	7	0,01 %
ES	731	834	822	779	3 166	4,50 %
FR	3 102	2 925	2 968		8 995	12,77 %
HR	17	20	16	24	77	0,11 %
IT (1)	566	635	559		1 760	2,50 %
CY	3	3	2	3	11	0,02 %
LV	0	0	2	1	3	0,00 %
LT	0	9		0	9	0,01 %
LU	2	11	7	2	22	0,03 %
HU	6	28	55	30	119	0,17 %
MT	23	26	20	33	102	0,14 %
NL	214	317	314	398	1 243	1,76 %
AT	525	543	808	690	2 566	3,64 %
PL	121	81	81	8	291	0,41 %
PT (2)	229	230	280	358	1 097	1,56 %
RO (3)						
SI	5	3	4	8	20	0,03 %
SK	1	2	1		4	0,01 %
FI	0	10	6	3	19	0,03 %
SE	265	99	226	137	727	1,03 %
UK	12 642	11 553	10 746	8 472	43 413	61,64 %
Kopā	**20 102**	**19 059**	**18 702**	**12 570**	**70 433**	**100,00 %**

(*) Viena atļauja var attiekties uz vairākiem kultūras priekšmetiem; skaitļi attiecas gan uz pastāvīgo, gan pagaidu izvešanu.
(1) 2014.: 242 pastāvīgās, 324 pagaidu. 2015.: 364 pastāvīgās, 271 pagaidu; 2016.: 307 pastāvīgās, 252 pagaidu.
(2) 2014.: 3 aizstātas; 2015.: 4 atceltas.
(3) Statistikas dati nav pieejami.

2. tabula. Apgrozībā esošās īpašās atklātās atļaujas

	Gads				2014.-2017.	Daļa no kopējā skaita (%)
	2014.	2015.	2016.	2017.		
BE	0	0	0	0	0	0,00 %
BG	0	0	0	0	0	0,00 %
CZ	0	0	0	0	0	0,00 %
DK (1)					0	0,00 %
DE	0	0	2	109	111	7,77 %
EE	0	0	0	0	0	0,00 %
IE	0	0	0	0	0	0,00 %
EL	0	0	0	0	0	0,00 %
ES	0	0	0	0	0	0,00 %
FR	12	5	1		18	1,26 %
HR	0	0	0	0	0	0,00 %
IT	0	0	0		0	0,00 %
CY	0	0	0	0	0	0,00 %
LV	0	0	0	0	0	0,00 %
LT	0	0	0	0	0	0,00 %
LU	0	0	0	0	0	0,00 %
HU	0	0	0	0	0	0,00 %
MT	0	0	0	0	0	0,00 %
NL	70	167	189	212	638	44,68 %
AT	0	0	0	0	0	0,00 %
PL	12	6	7	4	29	2,03 %
PT	0	0	0	0	0	0,00 %
RO (1)					0	0,00 %
SI	1	0	1	1	3	0,21 %
SK	0	0	0		0	0,00 %
FI	0	0	0	0	0	0,00 %
SE	0	0	0	0	0	0,00 %
UK	67	238	141	183	629	44,05 %
Kopā	**162**	**416**	**341**	**509**	**1 428**	**100,00 %**

(1) Statistikas dati nav pieejami.

3. tabula. Apgrozībā esošās vispārējās atklātās atļaujas

	Gads				2014.-2017.	Daļa no kopējā skaita (%)
	2014.	2015.	2016.	2017.		
BE	0	0	0	0	0	0,00 %
BG	1	5	0	3	9	0,60 %
CZ	0	0	0	0	0	0,00 %
DK (1)					0	0,00 %
DE	0	0	145	244	389	25,92 %
EE	0	0	0	0	0	0,00 %
IE	0	0	0	0	0	0,00 %
EL	6	4	3	4	17	1,13 %
ES	177	199	226	201	803	53,50 %
FR	0	0	0	0	0	0,00 %
HR	1	0	1	3	5	0,33 %
IT	0	0	0		0	0,00 %
CY	1	1	0	0	2	0,13 %
LV	0	0	0	4	4	0,27 %
LT	0	0	0	0	0	0,00 %
LU	0	0	0	0	0	0,00 %
HU	0	0	0	0	0	0,00 %
MT	0	0	0	0	0	0,00 %
NL	0	0	0	0	0	0,00 %
AT	0	0	0	0	0	0,00 %
PL	29	29	36	30	124	8,26 %
PT	0	0	0	0	0	0,00 %
RO (1)					0	0,00 %
SI	21	40	40	40	141	9,39 %
SK	0	0	0		0	0,00 %
FI	0	0	0	0	0	0,00 %
SE	0	0	0	7	7	0,47 %
UK	0	0	0	0	0	0,00 %
Kopā	**236**	**278**	**451**	**536**	**1 501**	**100,00 %**

(1) Statistikas dati nav pieejami.

4. tabula. Atteiktie standarta atļauju pieteikumi

	Gads				2014.-2017.	Daļa no kopējā skaita (%)
	2014.	2015.	2016.	2017.		
BE (1)	0	0	0	0	0	0,00 %
BG	0	0	0	0	0	0,00 %
CZ	0	0	0	1	1	0,21 %
DK (3)					0	0,00 %
DE	0	0	0	2	2	0,43 %
EE	0	0	0	0	0	0,00 %
IE	0	0	0	0	0	0,00 %
EL	3	1	1	0	5	1,07 %
ES	70	58	45	0	173	37,12 %
FR	0	0	0		0	0,00 %
HR	0	0	0	0	0	0,00 %
IT (2)	75	50	87		212	45,49 %
CY	0	0	0	0	0	0,00 %
LV	0	0	0	5	5	1,07 %
LT	0	0	0	0	0	0,00 %
LU	0	0	0	0	0	0,00 %
HU	1	0	2	0	3	0,64 %
MT	2	0	4	0	6	1,29 %
NL	0	0	0	0	0	0,00 %
AT	0	1	0	1	2	0,43 %
PL	0	1	0	0	1	0,21 %
PT	0	0	0	0	0	0,00 %
RO (3)					0	0,00 %
SI	0	0	0	0	0	0,00 %
SK	0	0	0		0	0,00 %
FI	0	1	1	1	3	0,64 %
SE	1	0	0	0	1	0,21 %
UK	13	17	6	16	52	11,16 %
Kopā	**165**	**129**	**146**	**26**	**466**	**100,00 %**

(1) Informācija par 2014., 2015. un 2016. gadu nav pieejama.
(2) Brīvas apgrozības sertifikātu atteikums.
(3) Statistikas dati nav pieejami.

5. tabula. Atklātie neatbilstošie sūtījumi

	Gads				2014.-2017.	Daļa no kopējā skaita (procentos)
	2014.	2015.	2016.	2017.		
BE (1)	0	0	0	0	0	0,00 %
BG	0	0	0	0	0	0,00 %
CZ	0	1	1	0	2	1,21 %
DK (2)					0	0,00 %
DE	0	0	0	3	3	1,82 %
EE	0	0	0	0	0	0,00 %
IE	0	0	0	0	0	0,00 %
EL	3	0	0	0	3	1,82 %
ES	0	0	0	0	0	0,00 %
FR	0	0	0		0	0,00 %
HR	0	0	0	0	0	0,00 %
IT	9	5	5		19	11,52 %
CY	0	0	0	0	0	0,00 %
LV	0	0	0	0	0	0,00 %
LT	0	0	0	0	0	0,00 %
LU	0	0	0	0	0	0,00 %
HU	64	38	16		118	71,52 %
MT	0	1	3	2	6	3,64 %
NL	0	0	0	0	0	0,00 %
AT	0	0	0	3	3	1,82 %
PL	0	0	0	0	0	0,00 %
PT	0	0	0	0	0	0,00 %
RO (2)					0	0,00 %
SI	0	0	0	0	0	0,00 %
SK	0	0	0		0	0,00 %
FI	1	4	0	6	11	6,67 %
SE	0	0	0	0	0	0,00 %
UK	0	0	0	0	0	0,00 %
Kopā	**77**	**49**	**25**	**14**	**165**	**100,00 %**

(1) Informācija par 2014., 2015. un 2016. gadu nav pieejama.
(2) Statistikas dati nav pieejami.

6. tabula. Dalībvalstu izsniegtās standarta atļaujas pret atteiktajām standarta atļaujām un atklātajiem neatbilstošajiem sūtījumiem

	2011. –2013.		**2014. –2017.**	
Izsniegtās standarta izvešanas atļaujas	69 895		70 433	
Noraidītie standarta izvešanas atļauju pieteikumi	318	0,45 %	466	0,66 %
Atklātie neatbilstošie sūtījumi	147	0,21 %	165	0,23 %